Доронкіна Н.Є.

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

АРГУМЕНТАТИВНІ РИСИ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

Ключові слова: дискурс, аргументація, стиль, макроінтенція, Доронкіна

У науковій літературі описано багато класифікацій типів дискурсу, зокрема підставою для типології слугують такі групи критеріїв:

– жанрово-стилістичні (належність до жанру, стилю);

– змістовні (адресність, інформативність, образ автору, модальність);

– формально-структурні (структура, членимість);

– конститутивні (оформленість, смислова завершеність) та інші [2, 16].

Для того, щоб всебічно описати будь-який тип дискурсу була запропонована модель, де всі ознаки дискурсу об'єднані в групи відповідно до трьох рівней: системного, стратегічного та тактичного.

На системному рівні, де мова йде про глобальні ознаки всіх типів дискурсу, встановлюється відповідність типів дискурсу з метою мовлення та визначається мовленнєва макроінтенція, наприклад вплив на співрозмовника. На рівні стратегії, де складається модель дискурсу і визначаються його загальні ознаки, виокремлюється тип комунікації, що відповідає макроінтенції, оскільки будь-який дискурс втілює комунікативні наміри учасників спілкування [5, 20]. Зокрема аргументативна комунікація представляється як спілкування між індивідами або між індивідом та аудиторією, спрямована на дію і контроль за свідомістю тих, хто сприймає мовлення, з метою внесення змін у модель адресата і встановлення консенсусу між мовцем та слухачем. Аргументативній комунікації відповідає аргументативний дискурс, мовленнєвою стратегією якого слугує переконання.

Науковоий дискурс відповідає науковому стилю, у якому виділяють деякі риси, що відрізняють його від інших функціональних стилів тексту. Причому дані риси притаманні будь-якій сфері наукової діяльності - технічній, гуманітарній, природничо-науковій та будь-якому жанру, що допомагає визначити особливості стилю в цілому. До таких рис належать:

– логічна послідовність викладу;

– система зв'язків між складовими частинами висловлювань;

– максимально можлива точність, ясність, стислість та однозначність виразів;

– вживання наукових термінів;

– інформаційна насиченість;

– застосування елементів формальних мов з метою полегшення розуміння тексту, а також таблиць, графіків та діаграм у якості ілюстрацій;

– прихована емоційність;

– безликість автору;

– використання абстрактної лексики.

Головною функцією наукового стилю слугує не лише передача логічної інформації, але й переконання в її істинності, доведення в новизні та цінності. Вторинна функція наукового стилю полягає у активізації логічного мислення реципієнта [6, 987].

За думкою Кроткова Є. А. виділяють когнітивний та комунікативний аспекти НД [4, 4-16]. Перший реалізується у просторі суб′єктно - об′єктного відношення і оцінюється в термінах концепції істини, а останній має суб′єктну інтенцію і характеризується прагненням мовця змінити або залишити незмінною наукову позицію реципієнта. Він оцінюється в термінах прагматичної теорії істини.

Як правило наукова робота слугує розвитком, продовженням чи спростуванням більш ранніх загальновизнаних положень чи напрямків [3, 66]. Тому науковий текст містить результати досліджень, думки та погляди інших вчених. Крім того в результаті досліджень з'являється нове знання, фіксація якого є інформаційною ремою, що потім стає об'єктом

інформаційної обробки [1, 148]. Таким чином, когнітивний аспект наукового дискурсу має креативний і репродуктивний компоненти в залежності від того чи залучені існуючі методологічні та теоретичні знання у процесі вирішення задачі. Даний аспект описують як послідовність дій в контексті пошуку його суб′єктом відповіді на нетривіальне запитання. Він існує у кількох формах, кожна з яких відповідає на своє запитання. Зокрема до таких форм належать аргументація, пояснення та прогнозування. До того ж, висвітлюють чотири типи мовленнєво-мислительної діяльності, що відповідають аргументації: доказування, підтвердження, спростування та фальсифікацію.

Було зазначено, що результати пояснення та прогнозування повинні бути аргументовані, що означає присутність аргументації. Таким чином, обидві ці пізнавальні процедури виступають як різновиди аргументації, що відрізняються методикою організації та механізмом обміну аргументами.

Література

1. Ахтаева Л. А. Научный дискурс как специфическая разновидность дискурсивной деятельности // Молодой ученый. 2010. – №7. С. 144–150.

2. Бессонова Ю. А. К вопросу о формах реализации научного дискурса: вузовский ученик // Филологические науки: вопросы теории и практики. – Тамбов: Грамота, 2015. – № 7 (49), Ч. I. С. 16-19.

3. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. М.: Наука, 1981. 140 с.

4. Кротков Е. А. Научный дискурс // Современный дискурс-анализ. 2010. Т. 1, Вып. 2. Режим доступа: http://discourseanalysis.org/ada2_1.pdf (Дата обращения 7.07.2011).

5. Куликова О. В. Структура дискурса и проблемы инференции (на примере аргументативного дискурса) // Вестник МГЛУ. 2007. – Вып. 521. С. 8–28.

6. Питимирова Н. Е. Особенности текста научного стиля // Молодой ученый. 2015. – №7. С. 987–989.